

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentarii Tres in Universam Aristotelis Philosophiam

Crespin, François

Brvxellæ, 1652

V. An & qualis cognitio de bonitate consequentiæ requiratur ad assensum
Conclusionis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95346](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95346)

sciendi, ejusque nobilissima species est demonstratio, quæ est Syllogismus efficiens scientiam, ergo consistit essentialiter in solis præmissis: probatur consequentia, quia illis solis convenit esse instrumentum sciendi, & causam scientiæ.

L. Respondeo, sub distinctione si discursus sumatur ut instrumentum sciendi, & causa efficiens morali scientiæ, concedo totum juxta 1^{am} Resolutionem: si sumatur ut 3ª mentis operatio, & ut instrumentum formale sciendi, ac ut causa formalis scientiæ, consistit in solis præmissis, nego; imò repugnat ipsas præmissas esse instrumentum formale sciendi, aut causam formalem scientiæ; nam id est ipsa forma, quæ quis denominativè est sciens, quod à solo judicio consequentis formaliter sumpti habetur, licet ab ipsis præmissis dicatur quis, saltem improprie, efficienter moraliter sciens. Similiter distingue consequens.

LI. Objicies 3°. ex D. Thoma; Judicium consequentis est velut forma, & judicium antecedentis velut materia; sed compositum ex materia & forma, materiam & formam dicit intrinsecè, ergo & Discursus judicium antecedentis & consequentis dicit intrinsecè.

LII. Respondeo 1°. negando assumptum: nam inde sequeretur, Discursum conflatum ex judiciis antecedentis & consequentis non esse aggregatum per accidens, sed ens strictè per se, utpotè compositum ex materia & forma.

LIII. Respondeo 2°. S. Thomam dicere veluti, id est, analogicè: nam sicut materia est indifferens ad plures formas, & illis mediantibus ad faciendum hoc vel illud compositum Physicum: ita judicium antecedentis est indifferens ad hoc vel illud judicium consequentis, illoque mediante ad faciendum hoc vel illud artefactum mentale Logicum.

LIV. Adde, si Discursus sumatur Logicè, sive pro aggregato; tum dicendum solum Syllogismum vocalem efficere scientiam, non mentalem; si verò velis dicere, etiam Syllogismum mentalem efficere scientiam; dic cum P. Arriaga efficere scientiam habituales, non actuales; scientiam autem habituales non esse conclusionem, sed effectum illius: & licet intelligeretur de actuali, dici posset Discursum mentalem ratione unius partis generare scientiam actuales, quæ sit altera compars illius Syllogismi, sicut equus dicitur sustentare formam suam, quæ est pars ipsius equi.

LV. Objicies 4°. Contrà 5^{am} Resolutionem; in hoc Syllogismo, *Omnis consequentia, quæ nititur dicto de omni, servatis ceteris, est bona; at consequentia in Barbara est talis, ergo est bona consequentia in Barbara*; sed ibi est judicium consequentiæ, & est Discursus, ergo, &c.

LVI. Respondeo, in illo Syllogismo non esse judicium bonæ consequentiæ, prout consequentia est illa, in qua negamus constitui rationem Discursus; sed esse judicium consequentis formaliter sumpti, id est, ut dependentis ab antecedente, in quo constituimus rationem Discursus; judicat enim intellectus terminos conclusionis, esse inter se connexos, ex vi connexionis in antecedente, cum medio scilicet dicto de omni; & sic ibi consequentia, non proprium, sed consequentis locum obtinet, adeoque nihil inde contra Resolutionem sequitur.

LVII. Objicies 5°. contrà eandem Resolutionem; intellectus aliquandò transit à judicio ante-

cedentis ad judicium consequentiæ, vel saltem potest transire, ergo potest in aliquo casu Discursus consistere in judicio consequentiæ: Probatur consequentia, quia judicium consequentiæ sic esset ex antecedente judicio.

LVIII. Respondeo, quidquid sit de casu: distinguendo antecedens, potest fieri transitus à judicio antecedentis determinante intellectum ad judicium consequentiæ, nego antecedens: tamquam ab aliquo extremo, concedo ant. Iam autem ad rationem Discursus pertinet ut determinetur intellectus ratione objecti per præmissas judicativas ad objectum in conclusione ex præmissis, judicandum, quod non fit in transitu à judicio antecedentis ad judicium consequentiæ.

D V B I V M V.

An & qualis cognitio de bonitate consequentiæ requiratur ad assensum Conclusionis.

A Ntè Resolutionem
LIX. Suppono 1°. ad hoc, ut ex præmissis legitime inferatur Conclusio, requiri dependentiam sive connexionem aliquam Conclusionis cum præmissis; nam aliqui Discursus esset successivus, & Conclusio materialis: non autem causalis, & Conclusio formalis.

IX. Suppono 2°. in omni Discursu requiri in actu exercito judicium de bonitate consequentiæ; quia illud, ut jam dictum est, non distinguitur à judicio consequentis formaliter sumpti, quod, si non sit tota essentia Discursus, de quo infra, saltem est pars illius essentialis præcipua.

LXI. Suppono 3°. inter judicium consequentis & præmissarum, quandò Syllogismus fit in modo imperfecto, in quo non satis elucet bonitas consequentiæ, v. g. in Baroco, plerumque mediare judicium de bonitate consequentiæ in actu signato; item etiam cum discurrens non est ita peritus, ut experientia docet.

LXII. Suppono 4°. Dubium procedere, tam de cognitione apprehensiva (quam aliqui tantum requirunt) quam de judicativa, quam plures adstruunt. His suppositis, fit

R E S O L U T I O I.

LXIII. **D** Ico 1°. cum R. R. P. P. Arriaga, Hurtado, Oviedo, Comptono, &c. non requiritur aliqua notitia expressa & in actu signato de connexionem actus consequentis formaliter sumpti, cum actibus præmissarum.

LXIV. Probatur, quia aliàs deberent attingi & repeti actus Conclusionis & præmissarum per talem actum; sed nullus id magis experitur, quam quod amando objectum se præmittere actum reflexum de illius bonitate experiat, licet fortè experiat se per actum Conclusionis repetere objectum præmissarum, ergo, &c.

LXV. Confirmatur, quia cum intellectus ad actum Conclusionis sufficienter determinetur per assensum præmissarum; & vel ipsis præmissis, absque prævio tali actu de consequentiæ bonitate, assentiatur, est omnino superfluous, ergo, &c.

RESOLUTIO II.

LXVI. **D**ico 2°. antè assensum conclusionis, debet præcedere expressè in actu signato apprehensio consequentiæ objectivæ, id est, identitatis & connexionis objecti conclusionis cum objecto præmissarum.

LXVII. Probatur, quia assentior conclusioni propter præmissas objectivas expressè & in actu signato; sed *ly propter* denotat talem connexionem, & antè omnem assensum, sive iudicium de quolibet objecto expressè & in actu signato, debet præcedere apprehensio, ergò, &c.

RESOLUTIO III.

LXVIII. **D**ico 3°. non requiritur apprehensio consequentiæ formalis prout opponitur materiali, id est, identitatis & conjunctionis objecti conclusionis cum objectis præmissarum, secundum formam Logicam, sive figuram Syllogisticam.

LXIX. Probatur 1°. quia solum debet præcedere apprehensio illius, quod expressè & in actu signato per iudicium attingitur; sed consequentia formalis prout opponitur materiali, non ita attingitur, sive à iudicio consequentis formaliter sumpti, sive ab alio iudicio distincto, sed solum implicitè & confusè, ergò, &c.

LXX. Probatur 2°. quia in Syllogismis clarè & evidenter concludentibus, positis assensibus præmissarum, & dictà apprehensione, non experimur aliquid aliud requiri; sed intellectus, illis positus, per se sufficiens est ad assensum conclusionis, ergò, &c.

LXXI. Confirmatur, idè quia conclusio expressè & in actu signato non iudicat se causari à præmissis formalibus, nulla debet præcedere apprehensio expressè & in actu signato, de eo quod præmissæ sunt causa conclusionis; atqui conclusio non iudicat expressè & in actu signato consequentiam formalem prout opponitur materiali, ergò, &c.

RESOLUTIO IV.

LXXII. **D**ico 4°. multò minus requiritur iudicium de bonitate consequentiæ, antequam eliciatur actus conclusionis.

LXXIII. Probatur quia per simplicem apprehensionem bonitatis consequentiæ, sufficienter movetur intellectus, ut propter præmissas eliciat actum conclusionis, ergò, &c.

LXXIV. Confirmatur, si tale iudicium ulterius requireretur, esset maximè, ut intellectus certus fieret de bonitate consequentiæ; sed ad id est superfluum, ergò, &c. Probatur minor, quia per iudicium consequentis formaliter sumpti, redditur sufficienter certus de bonitate consequentiæ; nam hoc ipsò, quod de illo fert iudicium, iudicat illud rectè sequi ex præmissis, & consequenter certus est, in actu exercito de bonitate consequentiæ, ergò, &c.

LXXV. Objicies 1°. contrà hanc Resolutionem; inter disputandum solemus negare consequentiam, ergò iudicamus de illa.

LXXVI. Respondeo inter disputandum hoc fieri, quia timemus decipi, & consideramus, præsertim dum consequentia non est clara, utrum benè sequatur; cum verò soli argumentamur, sufficienter ferimur in conclusionem per solam apprehensionem bonitatis consequentiæ.

LXXVII. Objicies 2°. contrà 2^{am} Resolutionem, si detur sufficiens apprehensio bonitatis consequentiæ, antequam eliciatur actus conclusionis.

R. P. Francisci Bone Spei Logica.

tiæ antè assensum conclusionis, intellectus necessariò fert iudicium de illa; ergò vel non datur apprehensio bonitatis consequentiæ, vel contrà Resolutionem 4^{am} requiritur iudicium de bonitate consequentiæ, antequam eliciatur actus conclusionis.

LXXVIII. Respondeo distinguendo antecedens, necessariò intellectus fert iudicium de illa, per eundem actum, quò iudicat conclusionem, concedo antecedens; per alium distinctum, nego antecedens: nam ille esset planè superfluous, inò non videtur naturaliter possibilis; quia, cum simul proponantur consequens, ratio assentiendi & bonitas consequentiæ; rapitur intellectus, antequam format iudicium in actu signato de bonitate consequentiæ, in assensum conclusionis, & simul etiam in actu exercito in ipsam bonitatem consequentiæ.

LXXIX. Objicies 3°. apprehensio antecedentis, non est sufficiens, ut intellectus determinetur ad iudicandum illativè, sive ut determinetur ad iudicium consequentis formaliter sumpti; ergò neque apprehensio bonitatis consequentiæ sufficit ad iudicandum de bonitate consequentiæ. Probatur consequentia à pari.

LXXX. Respondeo esse disparitatem in eo, quòd consequenti credamus, id est iudicemus, propter præmissas juxta Aristotelem citatum Dub. 1°. eò scilicet, quòd contineant rationem formalem assentiendi conclusioni, puta identitatem prædicati & subiecti conclusionis cum 3°. propter quod autem unum tale, & illud magis; non credimus verò, sive non assentimur consequenti propter consequentiam, saltem principaliter; nam sæpè est legitima consequentia, ubi consequens est falsum.

LXXXI. Dixi saltem principaliter; quia veritas consequentis non continetur virtualiter in consequentia, sed benè in præmissis, ut patet ex dictis.

LXXXII. Objicies 4°. ipsæ præmissæ formales sunt loco apprehensionis, & sufficienter determinant intellectum ad assensum conclusionis; ergò superflua est apprehensio bonitatis consequentiæ.

LXXXIII. Respondeo negando antecedens; nam præmissæ formales solum proponunt rationem magis principalem assentiendi, scilicet, identitatem extremorum cum medio; non autem minus principalem, scilicet, identitatem extremorum inter se; unde requiritur aliqua apprehensio, quæ illam proponat.

LXXXIV. Objicies 5°. ex P. Mendoza, si requiretur cognitio reflexa bonitatis consequentiæ, procederetur in infinitum; ergò, &c. pater sequela ant. quia ad cognoscendam bonitatem consequentiæ alicujus Syllogismi facti, v.g. in *Darii*: necesse est cognoscere Syllogismum esse in *Darii*: Deinde omnem Syllogismum in *Darii* rectè concludere, & hoc per aliquem Syllogismum, v.g. hunc *omnis Syllogismus in Darii rectè concludit: talis Syllogismus est in Darii; ergò rectè concludit*; unde de bonitate huius Syllogismi oportebit adhuc iudicare per alium Syllogismum, de quo adhuc redibit quæstio, & sic in infinitum.

LXXXV. Respondeo, illud totum supponere falsum, nimirum requiri inter iudicium antecedentis & iudicium consequentis, aliud iudicium de bonitate consequentiæ, quod nos non admittimus, sed solam apprehensionem, & sic ruit totum argumentum; cum apprehensio non acquiratur per discursum & Syllogismum, sed, positus duabus præmissis, excitetur, sicuti excitatur apprehensio conclusionis, positus præmissis.

Q

DV.